

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Maastricht, oktober '25

Nieuwe energie en leefmilieu

Een Limburg dat vooruit wil, heeft energie nodig. Betrouwbare en schone energie. Steeds vaker opgewekt uit duurzame bronnen, zodat de uitstoot van broeikasgassen wordt tegengegaan. De overgang naar duurzame energie zal niet vanzelf gaan en zowel van onze huishoudens als de industrie veel vragen. We zullen samen moeten komen tot een verantwoord tempo, zodat de effecten van verandering voor iedereen te dragen zijn.

Bedrijven die gas willen vervangen door stroom, krijgen vaak te maken met lange wachttijden voor een zwaardere aansluiting op het elektriciteitsnet. Dit wordt veroorzaakt door de beperkte beschikbaarheid van materialen en het tekort aan vakmensen in de sector. Tegelijkertijd proberen overheden in de hele wereld de energielasten voor hun burgers te verlichten door miljarden te investeren. Veelal in combinatie met inspanningen om te verduurzamen, om te schakelen naar lokaal opgewekte energie, en om regio's weer concurrerend te maken. Dat is dan weer een voordeel van de huidige moeizame energiesituatie.

Het gevoel voor urgentie rond de zogeheten 'energietransitie' is door al deze factoren groter dan ooit. Ook in Limburg zijn we klaar om nieuwe wegen te bewandelen. Een kwestie van pionieren en ondernemen, experimenteren, vallen, opstaan en weer doorgaan. Daarbij heeft onze regio een aantal extra uitdagingen. Bijvoorbeeld door onze geografische ligging, ver van de Noordzee waar een steeds groter deel van de Nederlandse elektriciteit in windmolenparken wordt opgewekt. Hoe komt die schone energie voor ons beschikbaar? We hebben daarnaast de beschikking over slechts beperkte fysieke ruimte in onze provincie om aan energievoorzieningen te spenderen. De mogelijke komst van de Einstein Telescope is daarop ook van invloed. Limburg heeft relatief veel energie-intensieve industrie en een verouderde woningvoorraad, dus onze energieopgave is ook daarom relatief groot. Dit zijn geen effecten die nu ineens zijn ontstaan en daarom is er de afgelopen jaren al veel in gang gezet om de Limburgse energieopgave te lijf te gaan. Op basis van de ingezette koers willen we de komende periode ideeën en plannen die eerder zijn geformuleerd daadwerkelijk uitvoeren. Waar nodig scherpen we ze aan en maken we ze groter en robuuster. De kwaliteit van onze leefomgeving staat onder druk en dat heeft gevolgen voor ons allemaal, van de gezondheid van inwoners tot de aantrekkelijkheid van Limburg als plek om te wonen en te werken. De Provincie Limburg zet daarom stevig in op het verbeteren van het leefmilieu, met duidelijke kaders en een robuuste uitvoering. Niet alleen om risico's te beperken, maar ook om de leefbaarheid en veiligheid voor huidige en toekomstige generaties te waarborgen. Tegelijkertijd zijn er op nationaal en Europees niveau nog nooit zoveel financiële middelen beschikbaar geweest rond het vraagstuk van energie en een schoon leefmilieu. Daar gaat Limburg met nog meer gewicht op inspelen.

Nieuwe Energie

We werken aan een toekomstbestendig energiesysteem in en voor Limburg. Het energiesysteem omvat alle processen, structuren en componenten die betrokken zijn bij (a) het winnen/opwekken van energie, (b) het transport/opslag en (c) het gebruik van energie. De totale keten van energieproductie tot eindgebruik. Het omvat zowel traditionele energiebronnen, zoals fossiele brandstoffen, als hernieuwbare energiebronnen, zoals zonne-energie en windenergie.

In lijn met het beleidskader Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu is de Energievisie 1.0 ontwikkeld, om meer duidelijkheid te krijgen over de stappen die we nu moeten zetten voor het gewenste energiesysteem van de toekomst. De Energievisie 1.0 benadrukt dat de tijdige uitvoering van de geplande energie-infrastructuur essentieel is voor de voortgang van ons energiesysteem en voor de ontwikkeling van Limburg. De keuzes en uitgangspunten uit deze visie worden opgenomen in de Provinciale Omgevingsvisie en de Energievisie als onderdeel van het traject Toekomstvisie 2050.

Voor WZL volgt een apart Statenvoorstel over de vervolgfase en de rol van de provincie daarin. Hierbij hoort ook een financiële bijdrage van de Provincie, indicatief bedrag: € 5 - € 10 mln.

Daarnaast volgt er in de eerste helft van 2026 een statenvoorstel inzake Groen gas via de PEM, indicatief bedrag: € 25 mln. voor investeringen in covergisters en € 5 mln. voor inzet capaciteit.

Ruimte en de energietransitie zijn nauw met elkaar verbonden. De ruimte in Limburg is schaars, terwijl het nieuwe energiesysteem juist om veel ruimte vraagt. Het is van belang dat nieuwe manieren van energie-opwek en de hiervoor benodigde energie-infrastructuur goed ruimtelijk wordt ingepast, waarbij veiligheid en gezondheid geborgd zijn, en dat bestaande en nieuwe energie-infrastructuur optimaal wordt benut om de aanleg van onnodig (lange) nieuwe aansluitingen te voorkomen. Hiervoor hebben we ook aandacht gevraagd middels het Ruimtelijk Voorstel van de Provincie aan het Kabinet.

Ook aan de specifieke ketens en onderdelen van het energiesysteem – de gebouwde omgeving, warmtetransitie, verduurzaming van de industrie en bedrijventerreinen, energie-infrastructuur en grootschalige opwek – draagt de Provincie bij.

Gezonde en veilige leefomgeving

Een gezonde en veilige leefomgeving is een thema dat veel inspanning vraagt en de komende periode meer prioriteit vergt. Hier is de rol van de Provincie als regulerende overheid nodig met het uitoefenen van het formele bevoegd gezag. Een overheid, die haar inwoners beschermt tegen ongeoorloofde en ongewenste risico's én werkt aan een beter leefmilieu. Met het beleidskader 'Nieuwe energie & schoon leefmilieu' gaan wij de komende jaren toewerken naar een robuuster beleid en uitvoering voor het Limburgse leefmilieu. Een gezond en veilig leefmilieu draagt immers bij aan de leefbaarheid in Limburg. Na het landelijke advies van de Commissie Van Aartsen en het daaruit voorvloeiende Nationale Interbestuurlijk Programma, het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over het Limburgse VTH-stelsel in het milieudomein en een in 2023 uitgevoerde verkenning naar concretiserend milieubeleid, neemt de Provincie sterker dan voorheen haar verantwoordelijkheid. We gaan van een minimalistische aanpak naar een robuuste uitvoering op basis van een realistisch en uitvoerbaar perspectief. Niet alleen omdat het moet, maar omdat wij als provinciale 'overheid' hier een zorgplicht voor dragen om het Limburgse leefmilieu te verbeteren.

Ons beleidskader

Het [Beleidskader Nieuwe energie en een schoon leefmilieu](#) is op 12 april 2024 door Provinciale Staten vastgesteld. Met dit kader worden de doelen en ambities uit hoofdstuk 4 'Nieuwe energie en een schoon leefmilieu' van het coalitieakkoord 2023-2027 'Elke Limburger telt!' uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

4.1. Nieuwe energie

Nieuwe energie

We streven deze collegeperiode de volgende doelstellingen na:

- In 2030 is het aandeel huishoudens met een laag inkomen en een woning van lage energetische kwaliteit gedaald van nu 6,6% naar 5%.
- In 2030 is op 70% van de geschikte daken kleinschalige opwek (<15 kWp) via gemiddeld 10 zonnepanelen op dak gerealiseerd, concreet moet dit leiden tot 1.300 MW Photovoltaic Vermogen, hierna te noemen PV-vermogen, in 2030.
- In 2030 bedraagt de CO₂-emissie reductie van de gebouwde omgeving 55% t.o.v. 1990.
- In 2030 bedraagt CO₂/N₂O-reductie van de industrie 55% t.o.v. 1990.

- De energie-infrastructuur is betrouwbaar, wordt efficiënt benut en voorziet beter in de transportcapaciteit voor invoeding en afname van elektriciteit.
- In 2030 is er 2,5 TWh duurzame opwek van energie gerealiseerd voor grootschalige installaties (>15 kWp) in Limburg.

Een Limburg dat vooruit wil, heeft een schoon en gezond leefmilieu nodig met een toekomstbestendige energievoorziening. De gevolgen van klimaatverandering zijn ingrijpend en zorgen ervoor dat onze huidige brede welvaart en bestaanszekerheid onder druk staan. Landelijk wordt daarom, via het Klimaatakkoord, ingezet op een klimaatneutrale samenleving in 2050. Dat betekent dat we nu al werken aan energiebesparing en omschakelen naar nieuwe bronnen en dragers van energie. Energie is een basisvoorziening voor mensen én bedrijven. De leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie is belangrijk. Door internationale ontwikkelingen en geopolitieke onzekerheden steeg de prijs van energie de afgelopen tijd aanzienlijk. Het zijn basisvoorzieningen en randvoorwaarden die de overheid in brede zin moet garanderen en die niet (alleen) aan de markt overgelaten kunnen worden.

Vanuit de algemene verantwoordelijkheid ontwikkelt de Provincie daarom beleid en initiatieven op het gebied van '*Energie-infrastructuur & Ruimtelijke Inbedding en Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen*' (4.1.1.) en '*Verduurzaming Gebouwde omgeving & Warmte en Grootschalig opwek*' (4.1.2.).

Wat merkt de Limburger ervan?

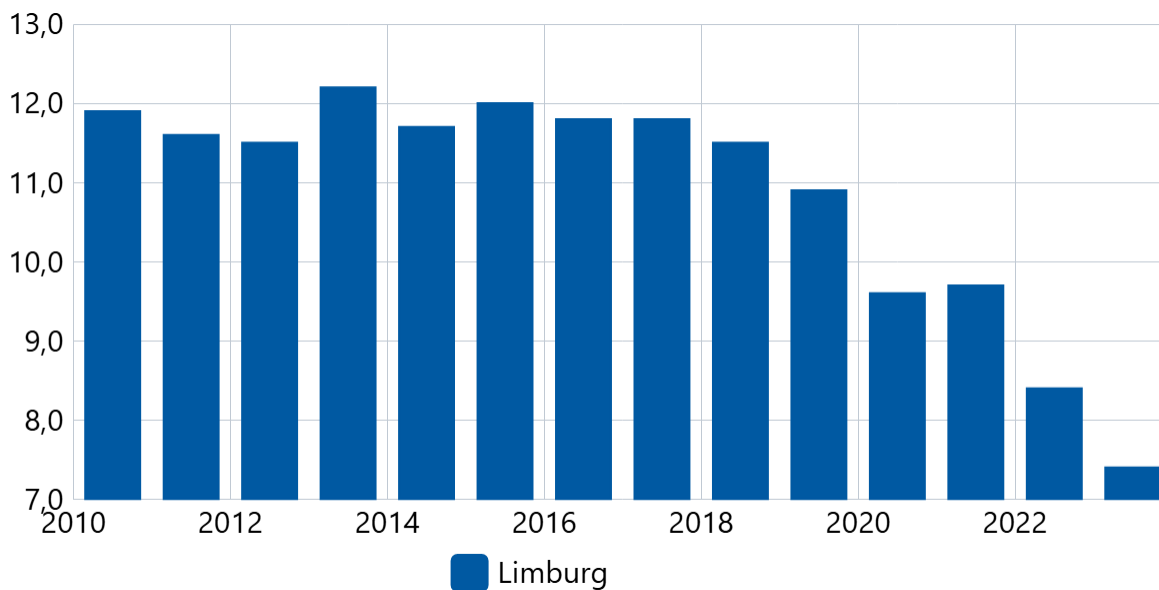
Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en andere autonome ontwikkelingen. De indicatoren die reeds beschikbaar zijn, zijn hieronder gepresenteerd. De doelen en daarbij behorende indicatoren van het programma Nieuwe Energie zijn opgesteld in lijn met het op 12 april 2024 door PS vastgestelde beleidskader 'Nieuwe Energie en een Schoon Leefmilieu'.

Indicatoren

Bekende CO₂-uitstoot (BBV) (MO 8d)

Omschrijving

Deze BBV indicator geeft de CO₂-emissie over de jaren heen weer (Bron: Regionale Klimaatmonitor met een bewerking door IPO). De emissie van CO₂ is hierbij bepaald door het verbruik van gas, elektriciteit en vervoersbrandstoffen te vermenigvuldigen met de emissiefactor van die energiedrager. Deze emissiefactoren variëren per jaar, afhankelijk van bijvoorbeeld de brandstofmix van de elektriciteitsproductie en de samenstelling van aardgas. De emissie is gegeven in mTon. Na 2015 is sprake van een structurele afname van de CO₂-emissie.

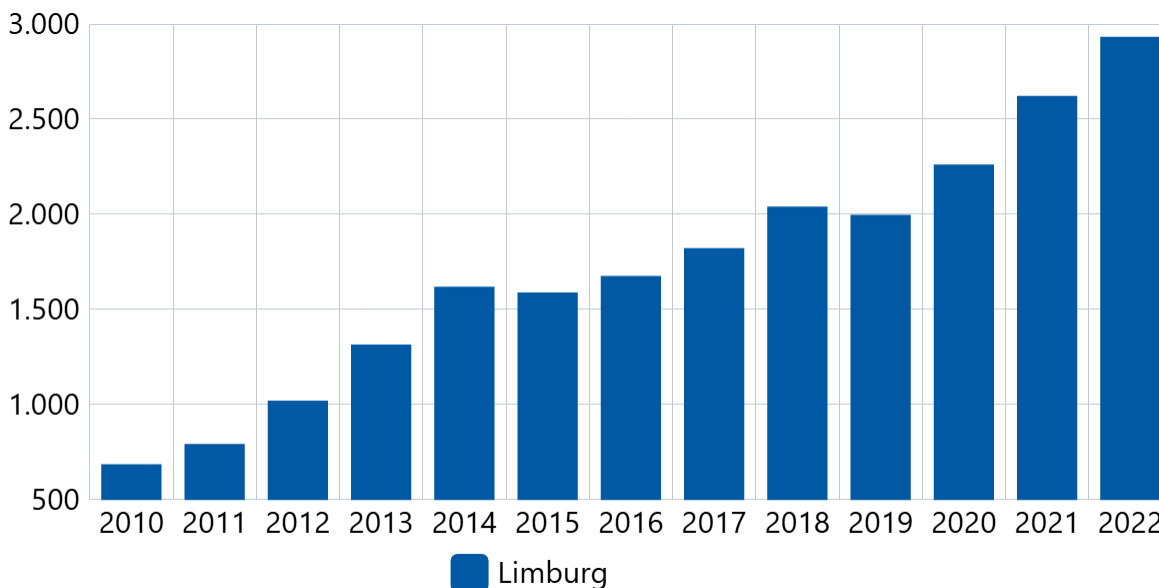

Bron: Regionale klimaatmonitor

Hernieuwbare Energie (BBV) (MO 8e)

Omschrijving

Deze BBV-indicator geeft de groei weer van hernieuwbare opwek in Limburg. Dit betreft hernieuwbare energie uit zon, wind, biomassa, bodem, buitenlucht en water, zowel voor elektriciteit, warmte of vervoer. De hernieuwbare opwek is weergegeven in TeraWattuur (TWh) (bron: Regionale Klimaatmonitor).

Bron: Regionale klimaatmonitor

CO2/N2O-emissie van de industrie conform de NEA-monitoring (D 31a)

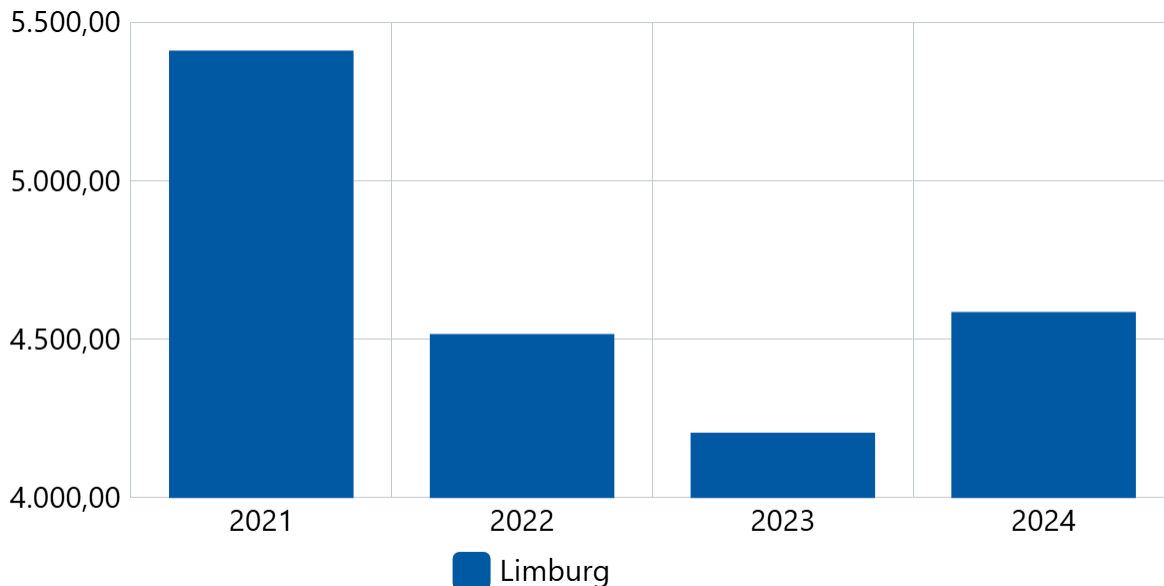
Omschrijving

In deze figuur is de emissie van CO2 en lachgas door de industrie weergegeven in kiloton CO2-equivalenten. Daarbij is de emissie van lachgas vermenigvuldigd met de broeikasgasfactor om daarmee een vergelijkbare maat te krijgen voor het broeikasgaseffect.

Weergegeven is de emissie van de bedrijven die vallen onder de CO2-heffing. Daarmee hebben de cijfers niet betrekking op de hele sector industrie, maar wel van de grootste veroorzakers van deze broeikasgassen. De emissie wordt gepubliceerd door de Nationale Emissie Autoriteit (NEA). De cijfers van de NEA gaan over de emissie uit schoorstenen van de betrokken bedrijven. Dit onderscheidt zich van de CO2-emissie uit de Regionale Klimaatmonitor die veelal, maar niet uitsluitend, werkt met de verbruiksmethode. Daarin wordt de CO2-emissie bepaald door het gebruik van elektriciteit, gas en vervoersbrandstoffen vermenigvuldigd met de emissiefactor (zie ook MO_8d). Lachgas wordt daarmee buiten beschouwing gelaten. In de grafiek wordt zichtbaar dat na een reeks van jaren waarin de emissie afnam, de emissie van de betrokken bedrijven in 2024 weer is toegenomen.

In het beleidskader is als doel geformuleerd om deze emissie te verlagen tot 45% t.o.v. het niveau van 1990. Daarmee is het doel gelijk aan het nationale doel. Er zijn evenwel geen regionale cijfers van de emissie in 1990 beschikbaar, alleen de emissie op nationaal niveau. Hierdoor is het doel niet te kwantificeren. Conform toezegging 9708 is Provinciale Staten in het najaar 2025 via een mededeling portefeuillehouder geïnformeerd over de activiteiten die plaatsvinden in het kader van de verduurzaming industrie, specifiek met betrekking tot de concretere doelen die zijn vastgesteld in het beleidskader. Voor de verduurzaming Chemelot verwijzen wij naar de actualisatie van het 'Limburgs bod voor een duurzaam Chemelot'.

Statistieken

Bron: Provincie Limburg

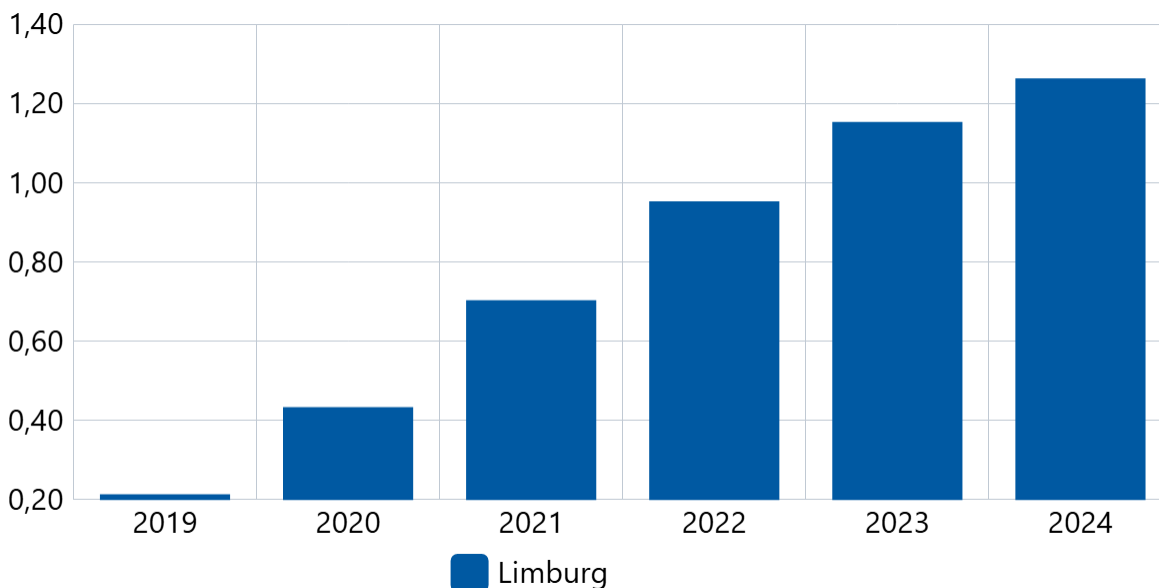
Elektriciteitsproductie (TWh) door grootschalige zon-pv en windturbines (D 33a)

Omschrijving

Deze figuur toont de gerealiseerde elektriciteitsproductie uit grootschalige zon-pv-installaties en windturbines in teraWattuur (TWh = 1 biljoen kWh). Grootschalige zon-pv-installaties hebben een vermogen van 15 kW of meer en kunnen zowel op dak als op de grond gelegen zijn. De productie is bepaald volgens de methodiek van Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). PBL publiceert deze cijfers als onderdeel van de monitoring van de RES-opgave. Dit houdt in dat de jaarlijkse fluctuaties door meer of minder zon of wind er uit zijn gehaald. Dit heet genormaliseerd gebruik, waarbij wordt teruggerekend naar een 'normaal' zon- en windjaar. De energieproductie van installaties die in een bepaald jaar zijn gebouwd wordt aangevuld met de productie die zij in een heel jaar zouden leveren (bijtelling).

Doel is om in 2030 een productie van 2.5 TWh te bereiken. De jaarlijkse groei vlakt af en bedraagt tussen 2022 en 2023 0.2 TWh.

Statistieken

Bron: Regionale klimaatmonitor

CO2-emissie van de gebouwde omgeving [bronbenadering] (D 34a)

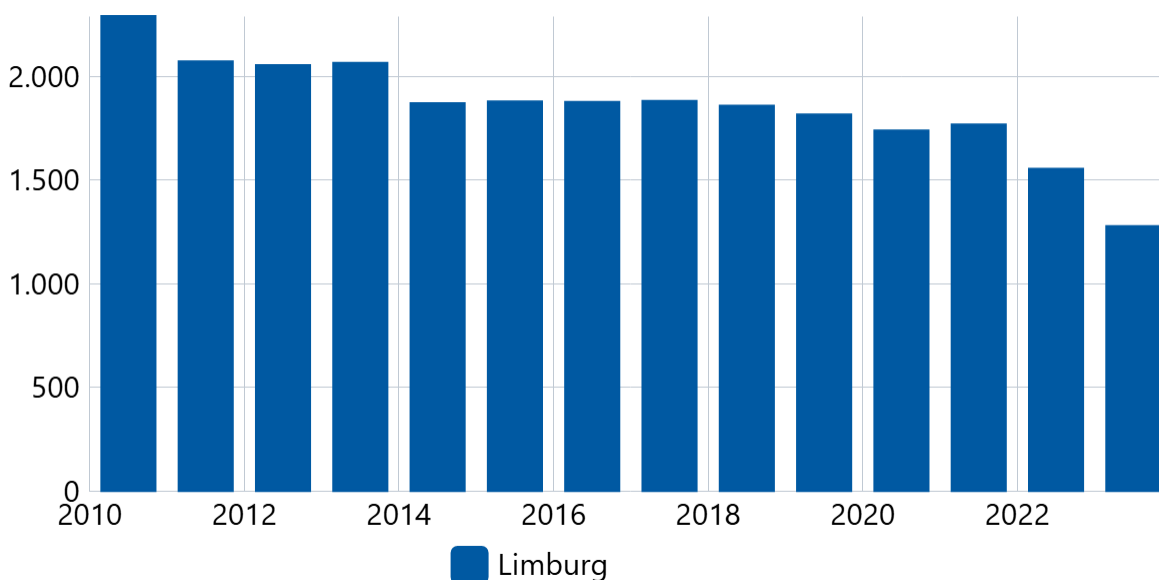
Omschrijving

Deze figuur uit de Regionale Klimaatmonitor toont de CO2-emissie van de gebouwde omgeving volgens de bronmethode in kiloton (kTon). Er wordt hierbij uitsluitend gekeken naar de emissie uit de schoorstenen van de gebouwde omgeving. Dit zijn de verwarmingsinstallaties die middels de verbranding van gas gebouwen verwarmen. Het elektriciteitsverbruik wordt hierbij niet meegerekend (dat wordt in deze berekeningswijze toegerekend aan de sector energie). Deze berekeningsmethodiek is gelijk aan die van doelstelling D31 a).

Het doel is gelijk aan het nationale doel, waarbij de emissie in 2030 45% bedraagt van het niveau in 1990. Het nationale doel is bepaald conform de IPPC rapportagemethode. Hiervan bestaan geen regionale cijfers. Met cijfers uit de emissieregistratie is de emissie in 1990 bij benadering te bepalen (1693 kTon). Het doel voor 2030 bedraagt op basis daarvan maximaal 762 kTon .

De trend van de afgelopen jaren is een beperkte jaarlijkse daling, die vanaf 2021 prominenter doorzet.

Statistieken

Bron: Regionale klimaatmonitor

Het aandeel huishoudens in Limburg met een laag inkomen én een woning van laag energetische kwaliteit (D 35a)

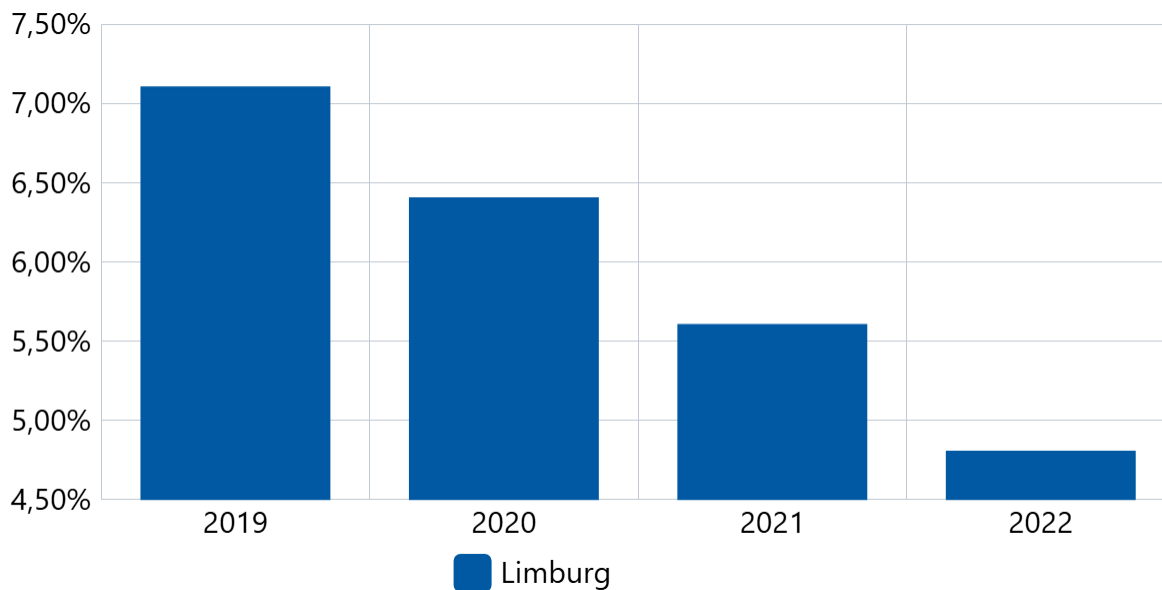
Omschrijving

CBS publiceert data over energiearmoede en hanteert daarvoor verschillende indicatoren. De getoonde indicator laat huishoudens naar voren komen die kwetsbaar zijn omdat ze een laag inkomen hebben en wonen in een woning met een lage energetische kwaliteit. Hierdoor worden ook huishoudens meegenomen die hun energierekening wel kunnen betalen, maar door de lage energetische kwaliteit problemen kunnen ervaren in wooncomfort. Bijvoorbeeld omdat de woning moeilijk of alleen tegen hoge kosten te verwarmen is.

CBS publiceert de getallen van twee jaar geleden. De verwachting is dat de getallen van 2023 in augustus 2025 beschikbaar gekomen. CBS heeft in 2024 een methodewijziging doorgevoerd, waarbij de indicatorwaarden van alle voorgaande jaren zijn bijgesteld. Daarmee is ook de waarde van het gehanteerde uitgangsjaar gewijzigd. De methodewijziging leidt over alle voorgaande jaren tot een (geringere) lagere indicatorwaarde.

Er is vanaf de start van de statistiek een verbetering zichtbaar in de situatie rond energiearmoede, waarbij in 2022 de doelstelling behaald is. Weergegeven zijn de gemiddelde waarden van de gehele provincie. Op wijkniveau verschillen de waarden aanzienlijk, waarbij de indicator in een aantal wijken boven deze gemiddelden liggen.

Statistieken

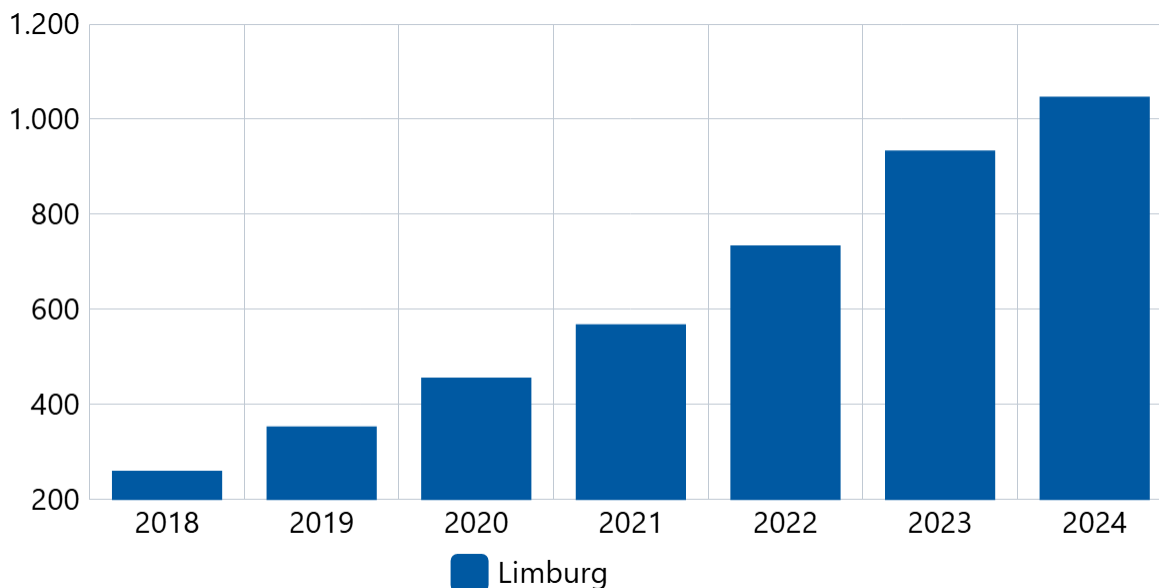

Bron: Regionale klimaatmonitor

Het geplaatste PV-vermogen (MW) op dak op woningen in Limburg (D 36a)

Omschrijving

Deze CBS-indicator betreft vooral installaties op woningen, maar ook kleine installaties bij bedrijven of op de grond. Grotere woningen met een installatie boven de 15 kW tellen daarentegen niet mee. Er is vanaf 2018 sprake van een jaarlijkse toenemende groei in het vermogen.

Bron: Regionale klimaatmonitor

Wat gaan we daarvoor doen?

4.1.1. Energie Infrastructuur & Ruimtelijke Inbedding en Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen

Omschrijving

Zoals hierboven aangegeven, werken we de komende periode aan een betrouwbare energie-infrastructuur. Deze infrastructuur moet efficiënt worden gebruikt en beter geschikt zijn voor het transport van elektriciteit, zowel in als uit het netwerk. Ook willen we dat de industrie 55% minder CO₂ en N₂O uitstoot. Hieronder staan de resultaten die we hiervoor willen bereiken.

Rol Provincie: *ondersteuner, procesmanager, partner, subsidiënt, financier*

Kwaliteit

Energie Infrastructuur & Ruimtelijke Inbedding

In 2026 continueren wij de volgende activiteiten:

- Het verder uitvoeren van de vastgestelde energievisie 1.0 via deelname in TV2050 (van waaruit de energievisie 2.0 volgt).
- Het verder uitvoeren van het pMIEK waar we samen met betrokken partners werken aan toekomstbestendige energie-infrastructuur.

Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen

In 2026 voeren wij de volgende voorbereidende activiteiten uit:

- In 2027 is een CES 4.0 Cluster 6 opgeleverd met inzicht in vermogensbehoefte van bedrijven per modaliteit.
- In 2027 is via de SPUK bedrijfsmatig vastgoed de organisatiegraad op 49 bedrijventerreinen verhoogd ten behoeve van de verduurzaming van hun bedrijventerreinen.
- In 2027 zijn via de SPUK bedrijfsmatig vastgoed tenminste 10 bedrijventerreinen ontzorgd in hun verduurzaming.

Limburgs Energiefonds (LEF)

In 2026 continueren wij de volgende activiteit:

- Herijken strategie van LEF en bezien op welk moment Mijnwater 'ontvlecht' kan worden uit het LEF.

Tijd

Energie Infrastructuur & Ruimtelijke Inbedding

In 2026 continueren wij de volgende activiteiten:

- Benadrukken van de strategische waarde van de Clauscentrale (Maasbracht) en Chemelot (incl. Graetheide) in onze lobby en ruimtelijk borgen van projecten Delta Rhine Corridor, 380kv en aanlandingspunten wind-op-zee via een gebiedsgerichte aanpak zoals deze is vastgesteld tijdens het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving eind 2024 en 2025.
- Versnellen waar mogelijk onze ruimtelijke procedures voor de energie-infrastructuur en zoeken naar oplossingen m.b.t. stikstofdeposities.
- Stimuleren van initiatieven gericht op het efficiënt gebruik van energie zoals batterijopslag, samenwerking op bedrijventerreinen en nieuwe contractvormen (buiten piekuren).

Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen

In 2026 continueren wij de volgende activiteiten:

- Participeren in de voor Limburg relevante 'maatwerk-afspraken' onder regie van het Ministerie van KGG.
- Continueren van de samenwerking met de LEA bedrijven en gezamenlijk uitvoering geven aan het 'Landelijk actieplan verduurzaming Cluster 6-bedrijven.
- Invulling geven aan een ondersteuningsprogramma verduurzaming bedrijventerreinen via o.a. de SPUK-regeling verduurzaming bedrijfsmatig vastgoed, het landelijk programma Verduurzaming Bedrijventerreinen en het Limburgse uitvoeringsprogramma Energiehubs (LUPEH).

Limburgs Energiefonds (LEF)

In 2026 continueren wij de volgende activiteiten:

- Ondersteunen van ondernemerschap en innovatie bij Limburgse bedrijven via Limburgs Energiefonds (LEF) en LIOF.

Geld

Het budget voor product 4.1.1. Energie Infrastructuur & Ruimtelijke Inbedding en Verduurzaming Industrie en bedrijventerreinen bedraagt € 3,07 mln. Dit bestaat uit 42% reguliere middelen en 58% personeelskosten.

4.1.2. Verduurzaming Gebouwde Omgeving & Warmte en Grootschalige opwek

Omschrijving

De groei van hernieuwbare energie zwakt af onder invloed van de netcongestie, hogere kosten en restrictiever beleid. Zoals bovenstaand beschreven, werken we de komende periode aan een afname van energiearmoede, een toename van zowel kleinschalige, als ook grootschalige opwek en de reductie van CO₂-emissie van de gebouwde omgeving. Hiertoe beogen we onderstaande resultaten te behalen.

Rol Provincie: *toetser, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier*

Kwaliteit

Gebouwde omgeving & Warmte

In 2026 voeren/continueren wij de volgende activiteiten uit:

- Voortzetting ontwikkeling 'proof of concept' WZL.
- In 2027 zijn via de SPUK bedrijfsmatig vastgoed 389 kleine en micro ondernemingen en 201 maatschappelijk vastgoedeigenaren ontzorgd.
- In 2027 is tenminste één wijkgerichte aanpak ondersteund waar energiearmoede onderdeel van uitmaakt. Waar mogelijk doen wij dit onder de vlag van de PEM.
- In 2027 zijn ten minste 3 initiatieven/samenwerkingsverbanden in Limburg ondersteund die gericht zijn op energiebesparing. Waar mogelijk doen wij dit onder de vlag van de PEM.

Grootschalige opwek

In 2026 continueren wij de volgende activiteiten:

- Wij blijven het nationale programma aanpak SMR's van het Rijk op de voet volgen, en zullen pro-actief handelen als er kansen (en een rol) voor de Provincie is, dit in navolging van de 4e Gewijzigde Motie 3020 Schyns c.s. inzake Rijksgeld voor onderzoek SMR's.

Provinciale Energiediensten Maatschappij (PEM)

In 2026 voeren wij de volgende activiteiten uit:

- In navolging van het Statenbesluit november 2025 inzake de Provinciale Energiediensten Maatschappij, zal hieraan concreet uitvoering gegeven worden. Binnen dit Statenbesluit is onderscheid gemaakt tussen pijler 1 'Lokale energieautonomie vergroten' en pijler 2 'Energiearmoede bestrijding'. In aanloop naar de Voorjaarsnota 2026 wordt bezien of het daarvoor bestemde bedrag in totaliteit dan al nodig is. In dat geval zullen de middelen voor pijler 2 bij gelegenheid van de Najaarsnota 2026 worden aangewend.

- Met het Statenvoorstel Provinciale Energiediensten maatschappij zijn de nog resterende middelen (€ 8,3 mln.) van het beleidskader Nieuwe Energie afgeroepen ten bate van de uitvoering daarvan. Daarmee zijn alle programmamiddelen van het beleidskader besteed.

Tijd

Gebouwde omgeving & Warmte

In 2026 continueren wij de volgende activiteiten:

- ontwikkelen en continueren van de ontzorgingsprogramma's voor bedrijfsmatig en maatschappelijk vastgoed.
- ondersteunen energiebesparing samen met de Limburgse RES regio's en woningcorporaties;
- ondersteunen energiearmoede aanpakken d.m.v. het inrichten van een ondersteuningspool.
- blijven inzetten op Mijwater en deelnemen aan de publieke samenwerking Warmtenet Zuid-Limburg (WZL).

Grootschalige opwek

In 2026 continueren wij de volgende activiteiten:

- Wij zijn partner in de RES-regio's en spannen ons in om de RES-doelen te behalen met 51% lokaal eigenaarschap bij elk project waarbij de omgeving kan meeprofiten.
- Samen met de RES-regio Zuid-Limburg werken aan een actieprogramma om te zorgen voor nieuwe grootschalige opweklocaties met innovatieve manieren van meervoudig ruimtegebruik. De nog vast te stellen POVI (en de verordening) bieden markt- en overheidspartijen meer zicht op de (on)mogelijkheden; daarmee hopen we de impasse die ontstaan lijkt voor zon- en windenergie te doorbreken.
- Samen met Limburgse stakeholders gaan we in gesprek met het Rijk over de condities van de nationale programma-aanpak SMR's.

Provinciale Energiediensten Maatschappij

In 2026 continueren wij de volgende activiteiten:

- In navolging van het Statenbesluit 2025 inzake de Provinciale Energiediensten Maatschappij, zal concrete totstandkoming van de PEM worden uitgewerkt en via een statenvoorstel ter besluitvorming worden aangeboden.

Geld

Het budget voor product 4.1.2. Verduurzaming Gebouwde Omgeving & Warmte en Grootschalige opwek bedraagt € 2,30 mln. Dit bestaat uit 66% reguliere middelen en 34% personeelskosten.

Wat willen we bereiken?

4.2. Gezond en veilig leefmilieu

Gezond en veilig leefmilieu

We streven deze collegeperiode de volgende doelstellingen na:

- In 2027 is de gezondheid van de Limburger bevorderd door verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving t.o.v. 2020 middels:
 - verminderen blootstelling aan luchtverontreinigende stoffen;
 - verminderen geluidsoverlast & bevorderen van stilte;
 - verminderen emissies verontreinigende stoffen naar lucht;
 - voorkomen van vermijdbare milieuschade, c.q. het (vooruit)schuiven van milieuschade.
- In 2027 zijn risico's op ongelukken met gevaarlijke stoffen bij bedrijven of tijdens transport ingeperkt t.o.v. 2020.

De ambitie is een aantoonbaar gezond en veilig leefmilieu in Limburg. Omdat bijvoorbeeld schone lucht en de kwaliteit van het leefmilieu van groot belang zijn voor de gezondheid vraagt deze ambitie om minder uitstoot van luchtverontreinigende stoffen (zoals fijnstof) en het terugdringen van omgevingslawaaï.

Omgevingskwaliteit en andere aspecten van leefmilieu worden aan het begin van het realiseren van alle fysieke opgaven expliciet meegenomen. Gezorgd wordt voor een verantwoorde manier van omgaan met de schaarste in zowel fysieke als milieuruimte. Hier ligt een nauwe relatie met Programma 5 "Leefbare steden en dorpen".

Het verwezenlijken van een gezond en veilig leefmilieu in Limburg vraagt om een robuust VTH-stelsel (vergunningen, toezicht en handhaving) voor de provinciale kerntaken waaronder milieu en natuur. Bij een robuust VTH-stelsel behoort een uitbreiding van de uitvoeringscapaciteit. Daarbij wordt onder andere ingezet op een intensivering van provinciaal milieubeleid.

Wat merkt de Limburger ervan?

Het te verwachten maatschappelijke effect is dat Limburgers gemiddeld langer en in goede gezondheid leven. Enerzijds doordat zij minder ziek worden en stress beleven door de leefomgeving waarin ze verkeren en anderzijds doordat zij minder risico lopen om te sterven bij een ongeval met gevaarlijke stoffen.

Het causale verband tussen levensduur en de effecten van de leefomgeving op die levensduur is moeilijk aan te tonen. Relevante, maar niet allesomvattende, indicatoren zijn 1) het percentage van de totale ziektelast door omgevingsgeluid en luchtvervuiling, 2) het aantal maanden korter leven door luchtvervuiling en 3) de ervaren gezondheid. Deze indicatoren geven enig inzicht in de lange termijn effecten van het gevoerde beleid (zie de Maatschappelijke Opgave hierboven). Op de middellange termijn wordt daarvoor gekeken naar de emissies en blootstelling aan luchtverontreinigende stoffen, ernstige geluidshinder en slaapverstoring en de geluidsbelasting in relatie tot de geluidsnorm in stiltegebieden. Voor externe veiligheid is nog geen indicator beschikbaar, maar wel beleidsinformatie via www.risicokaart.nl.

Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en andere autonome ontwikkelingen. De indicatoren die reeds beschikbaar zijn, zijn hieronder gepresenteerd.

Monitoring geluidsbelasting stiltegebieden (D 37d)

Met deze indicator geven we de stiltegebieden in Limburg weer met de geluidbelasting en of deze voldoet aan de richtwaarde van 40 dB(A). De indicator geeft per stiltegebied per jaar de gemeten geluidsbelasting weer in dB(A).

Over de jaren heen wordt de richtwaarde van 40 dB(A) in een meerderheid van de gebieden gehaald. De verbeterde prestatie van de gebieden in 2023 wordt mogelijk voor een deel verklaard uit de in 2022 gelanceerde stiltecampagne waarin ten behoeve van de flora en fauna op de belangrijke waarde van stilte en rust in de gebieden is gewezen.

stiltegebied	2003	2010	2015	2019	2023
Asbroeker Heide	46,0	38,0	37,0	30,0	34,0
Broedersbos	44,0	48,0	39,0	41,0	37,0
De Hamert	42,0	48,0	38,0	38,0	38,0
Droogdal Tussen Mheer En Terhorst	50,0	37,0	42,0	41,0	43,3
Gebied Ten Zuiden Van Mheer En Noorbeek Oost	40,0	35,0	33,0	51,0	35,9
Gebied Ten Zuiden Van Mheer En Noorbeek West					35,4
Gebied Tussen Geul En Gulp	37,0	35,0	34,0	38,0	35,2
Gebied Tussen Slenaken En Vaals	35,0	34,0	36,0	42,0	38,0
Gebied Tussen Swalmen En Tegelen	46,0	36,0	41,0	37,0	39,0
Gebied Tussen Wijlre En Trintelen	37,0	46,0	37,0	44,0	37,0
Gerendal En Omgeving	44,0	38,0	36,0	42,0	38,2
Groote En Kleine Moost	35,0	36,0	40,0	36,0	39,0
Groote Peel	37,0	42,0	39,0	36,0	35,0
Hellingbos En Plateau Rimburch	60,0	39,0	36,0	38,0	37,0
Jabeekse Bossen	42,0	38,0	42,0	44,0	40,0
Kranenbroek En Omgeving	38,0	36,0	45,0	42,0	41,0
Landgoed Geysteren-Geysterenderheide	50,0	36,0	39,0	41,0	38,0
Leudal	50,0	40,0	39,0	40,0	40,0
Mariapeel-Griendtsveen-Grauwveen	40,0	37,0	38,0	38,0	37,0
Meertensgroeve		40,0			
Meinweg	38,0	31,0	43,0	41,0	33,0
Reutje-Munningsbos-Sweeltje	43,0	47,0	36,0	42,0	35,0
Roerdal	39,0	36,0	40,0	40,0	41,0
Sarsven En De Banen En Vlakwater	33,0	39,0	41,0	40,0	37,0
Schinveldse Bossen	70,0	39,0	35,0	62,0	41,0
Sint Jansberg	48,0	42,0	35,0	41,0	39,0
Stramprooierbroek-Tungelerwallen-Wijfelterbroek	37,0	31,0	40,0	50,0	34,0
Tienrayse En Swolgender Heide-Broekhuizerbroek	43,0	34,0	41,0	36,0	43,0
Vijlenerbos En Omgeving Oost	32,0	41,0	34,0	37,0	35,7
Vijlenerbos En Omgeving West					34,2
Weerter Bossen	39,0	36,0	40,0	34,0	36,0
Widdonk-Waterbloem-Weyenhout-Doorbrand Oost				39,0	42,0
Widdonk-Waterbloem-Weyenhout-Doorbrand West	31,0	36,0	41,0	37,0	42,0
Zelderse Driessen	36,0	40,0	38,0	32,0	36,0

voldoet aan richtwaarde (40 dB(A))

voldoet niet aan richtwaarde (40 dB(A))

Indicatoren

Jaarlijks berekende blootstelling luchtkwaliteit in Limburg (D 37a)

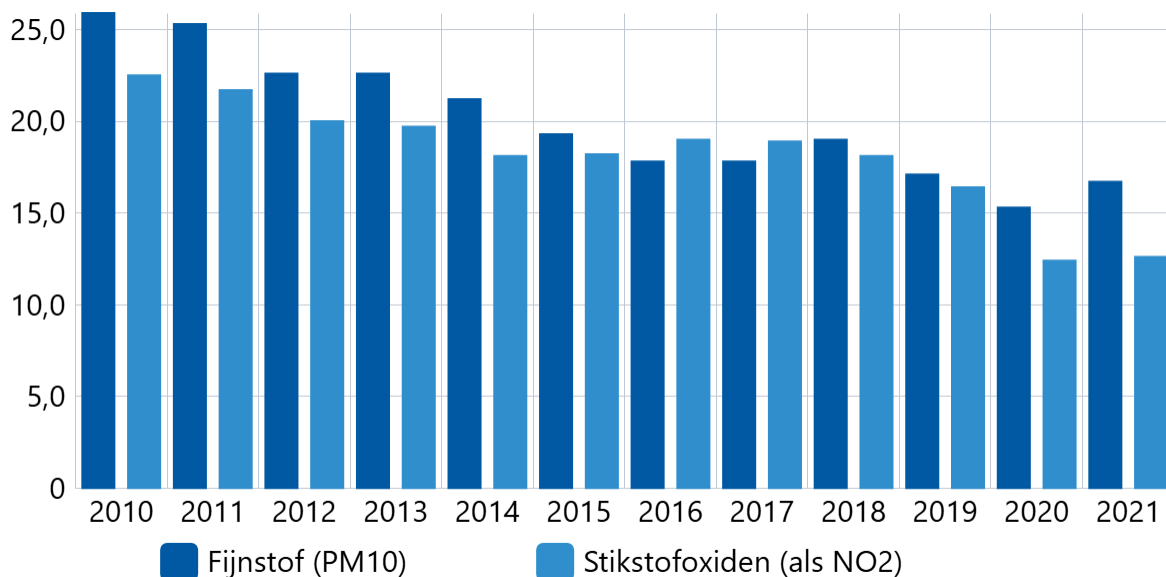
Omschrijving

Met deze indicatoren geven we de berekende blootstelling van de Limburgse bevolking weer aan fijnstof (PM10) en stikstofoxiden (NO2) in microgram/m3 tussen 2010 en 2021.

De blootstelling of het bevolkingsgewogen gemiddelde is een combinatie van de berekende concentratie per adres en het aantal inwoners per adres. Met de blootstelling geven we weer hoe hoog de concentratie per inwoner van Limburg gemiddeld is.

In de grafiek zien we een dalende trend in de *blootstelling* aan fijnstof en stikstofoxiden. Dit hangt samen met de eveneens dalende trend van de *uitstoot* van deze stoffen. In het oog springend zijn de coronajaren 2020 en 2021. Door de afname van verkeer zijn de concentraties NO2 opvallend lager. De gegevens over 2022 worden opgenomen in de beleidsmonitor voorjaar 2026.

Statistieken

Bron: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Aantal ernstig gehinderden door provinciaal wegverkeer (D_37ba)

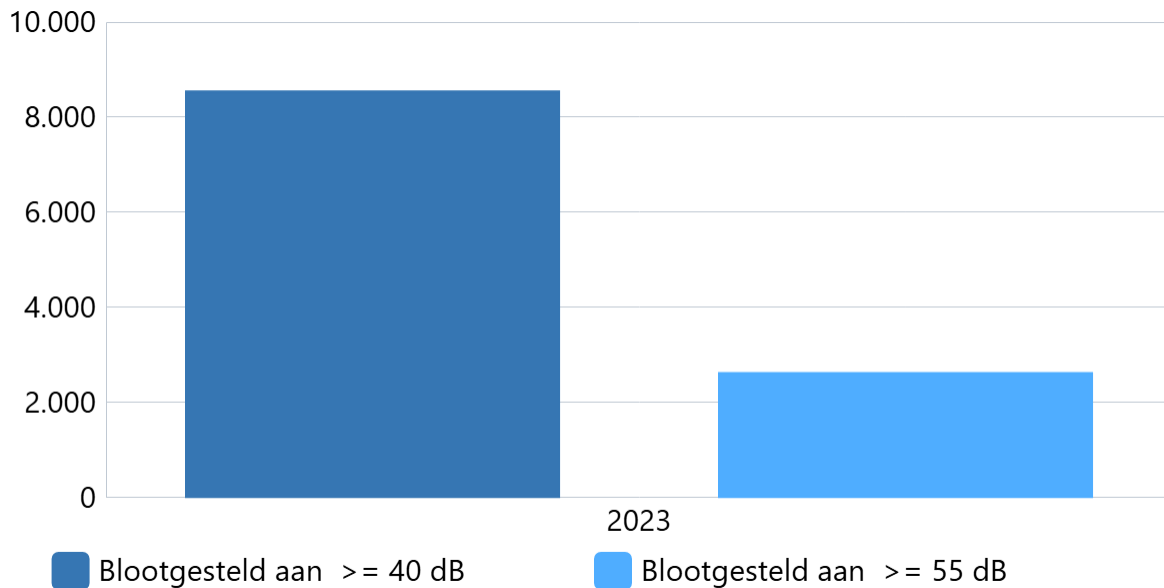
Omschrijving

Met deze indicator geven we weer hoeveel inwoners van Limburg overlast ervaren door geluid van wegverkeer op provinciale wegen in 2023. De hinder wordt uitgedrukt in het geluidsniveau decibel en de geluidsbelasting wordt gedurende de dag bepaald.

Geluid kan leiden tot verschillende vormen van overlast, zoals irritatie, somberheid of slaapverstoring. De hinder wordt weergegeven vanaf 40 dB en vanaf 55 dB (Lden). Vanaf 40dB treden toenemende gezondheidsklachten op als gevolg van geluid. Vanaf 55 dB overweegt de provincie toepassing van geluidsreducerend asfalt zoals beschreven in het actieplan geluid.

In de grafiek zijn de aantallen weergegeven voor in het jaar 2023. Deze aantallen dienen als basis voor het provinciaal actieplan geluid (2024-2029).

Statistieken

Bron: Provincie Limburg

Aantal slaapverstoorden door provinciaal wegverkeer (D_37bb)

Omschrijving

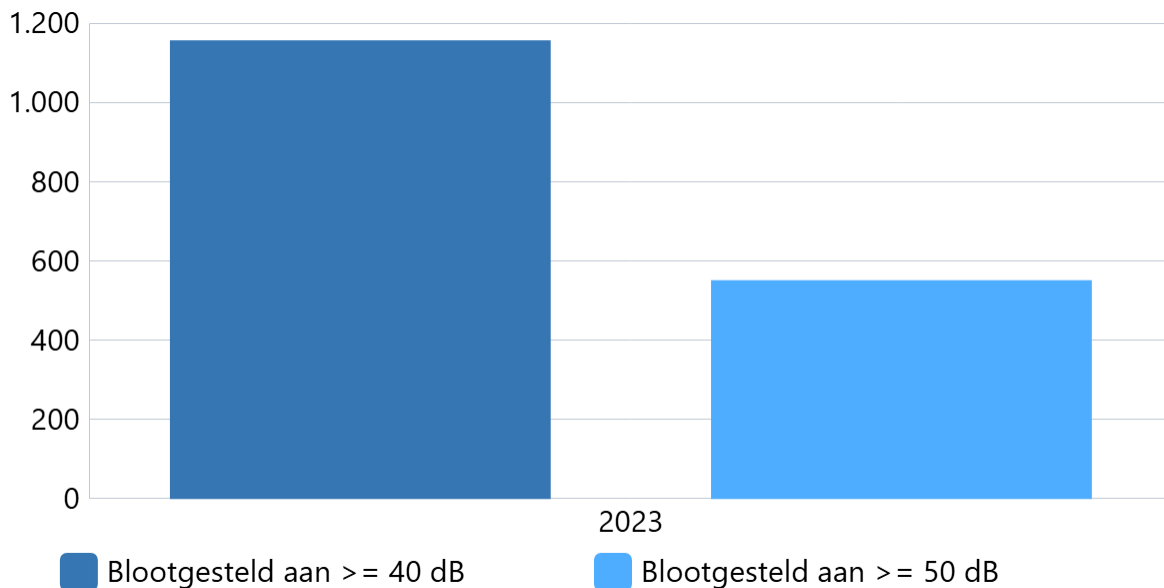
Met deze indicator geven we weer hoeveel inwoners van Limburg slaapverstoring ervaren door geluid van wegverkeer op provinciale wegen. De hinder wordt uitgedrukt in het geluidsniveau decibel en de geluidsbelasting wordt gedurende de nacht bepaald.

Slaapverstoring betekent dat mensen moeilijker in slaap vallen, vaker wakker worden of eerder ontwaken als gevolg van geluid. Dit heeft vaak negatieve gevolgen op het dagelijks functioneren, zoals vermoeidheid en verminderde concentratie.

De hinder wordt weergegeven vanaf 40 dB en vanaf 50 dB (Lnight). Vanaf 40dB treden toenemende gezondheidsklachten op als gevolg van geluid. Voor specifiek het geluid in de nacht worden geen maatregelen genomen. Dit is al onderdeel van de aanpak van ernstig gehinderden (D37_ba) die ook effect heeft op geluid in de nacht.

In de grafiek zijn de aantallen weergegeven voor in het jaar 2023. Deze aantallen dienen als basis voor het provinciaal actieplan geluid (2024-2029).

Statistieken

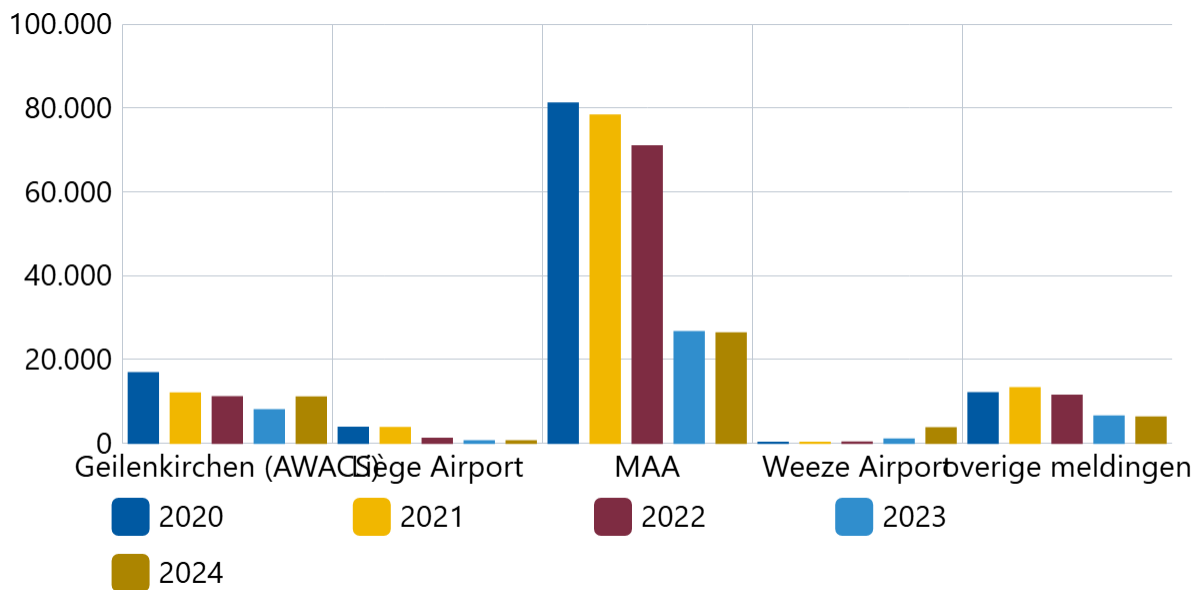
Bron: Provincie Limburg

Aantal klachten vliegverkeer (D 37c)

Omschrijving

Met deze indicatoren geven we de trend weer van het aantal klachten dat over vliegverkeer wordt ingediend bij het Klachten Informatie Centrum Luchtverkeer. De stichting geristreert klachten over vliegverkeer in Limburg. Deze indicator helpt de Provincie om een beeld te vormen van de hinder die de omgeving ondervindt van vliegverkeer.

Statistieken

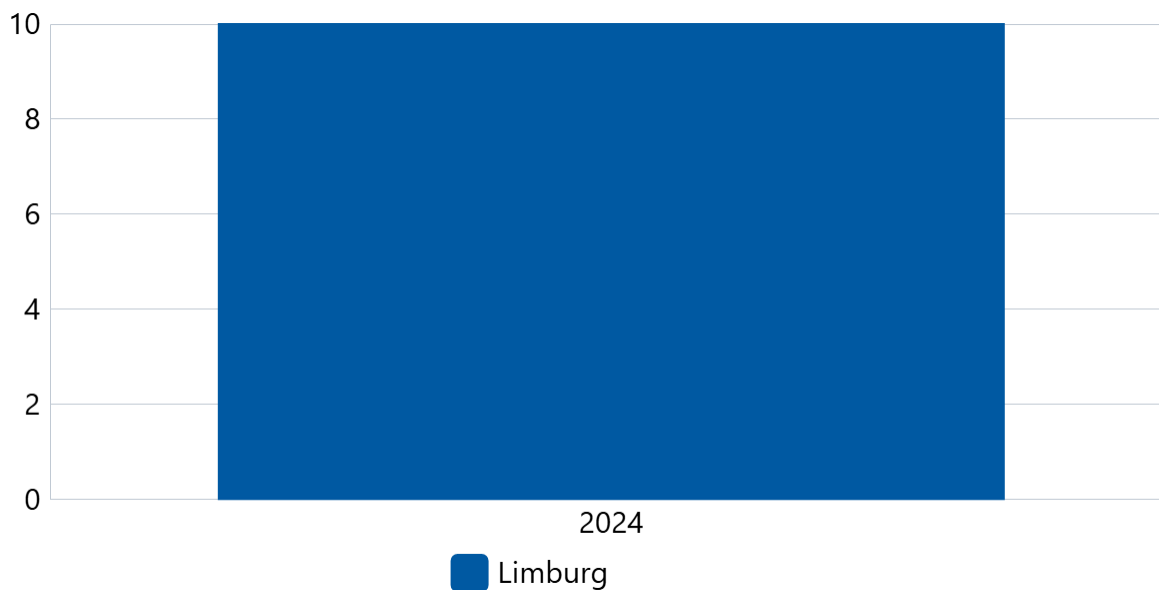
Bron: Provincie Limburg

Aantal klachten in stiltegebieden (D 37e)

Omschrijving

Met deze indicator geven we het aantal klachten weer over stiltegebieden in 2024. Klachtmeldingen kunnen betrekking hebben op kenbaarheid, vermoede overtredingen en verzoeken om handhaving. Vier van de tien meldingen zijn afkomstig zijn van één persoon.

Statistieken

Bron: Provincie Limburg

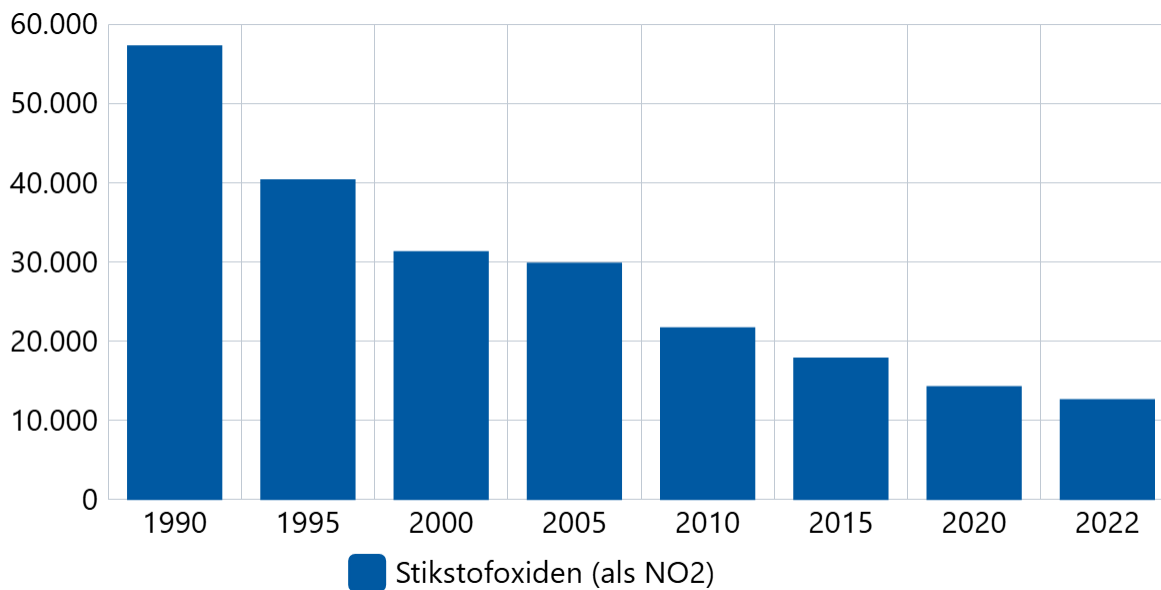
Emissie van NO₂ naar lucht (D 37fa)

Omschrijving

Met de onderstaande indicator geven we de emissie, oftewel uitstoot, weer van stikstofoxide (NO₂) tussen 1990 en 2022. De indicator geeft de uitstoot weer uit alle bronnen in de provincie Limburg voor de betreffende jaren.

De uitstoot van NO₂ laat een dalende trend zien. Dit is het gevolg van minder uitstoot door voornamelijk verkeer, industrie en energie door schonere technieken. Het jaar 2023 wordt opgenomen in de beleidsmonitor voorjaar 2026.

Statistieken

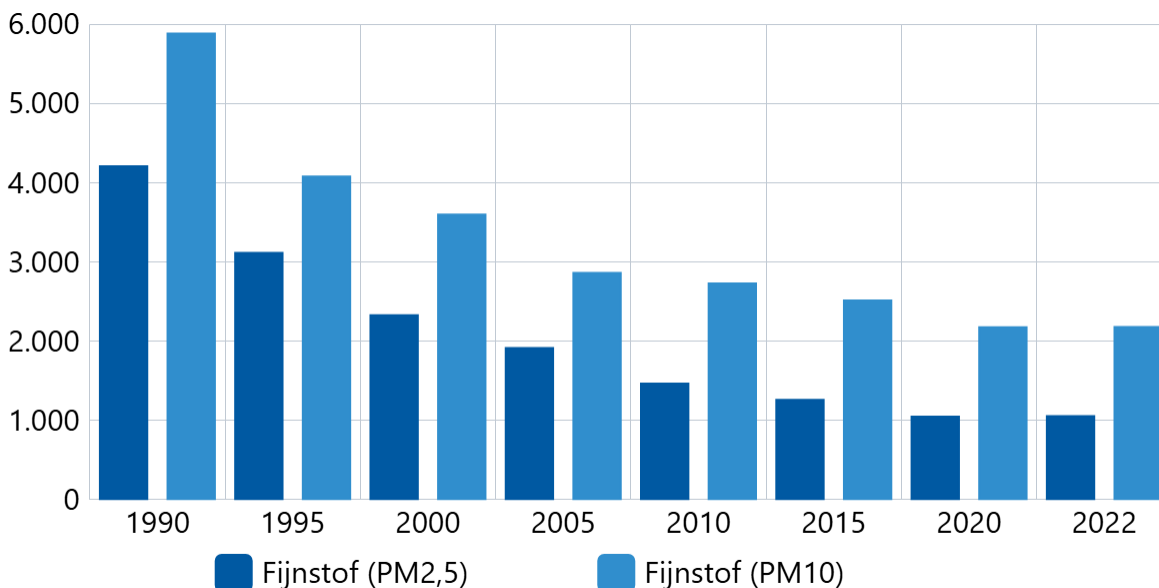
Bron: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Emissie fijnstof naar lucht (D 37fb)

Omschrijving

Met deze indicator geven we de emissie oftewel uitstoot weer van fijnstof (PM10) en fijnstof (PM2.5) tussen 1990 en 2022 in tonnen. De indicator geeft de uitstoot weer uit alle bronnen in de provincie Limburg voor de betreffende jaren.

De uitstoot van PM10 en PM2.5 laat een dalende trend zien. Het jaar 2023 wordt opgenomen in de beleidsmonitor voorjaar 2026.

Bron: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Wat gaan we daarvoor doen?

4.2.1. Gezond en veilig leefmilieu

Omschrijving

Er wordt meer prioriteit gesteld komende periode aan een gezond en veilig leefmilieu. De Provincie pakt een regulerende rol op zich en beschermt op die manier haar inwoners tegen ongeoorloofde en ongewenste risico's.

Rol Provincie: *toetser, ondersteuner, procesmanager, subsidiënt, financier*

Kwaliteit

Om onze doelen te realiseren, betrekken we milieu- en gezondheidseffecten actief bij onze eigen ruimtelijke plannen, projecten en programma's. We werken doelgericht aan de uitvoering van het beleidskader Nieuwe energie en schoon leefmilieu, waarbij de modulaire aanpak concretiserend milieubeleid als basis dient voor thematische uitwerkingen. Ook onderdeel van onze aanpak is het vergroten van transparantie over de kwaliteit van de leefomgeving. Hiervoor zijn leefomgevingsindicatoren ontwikkeld, die we blijven doorontwikkelen en ontsluiten via het milieudashboard (<https://bbm.databank.nl/mosaic/dashboard/milieu>). Daarnaast leveren we een actieve bijdrage aan de kwaliteit van de leefomgeving door advies te geven bij plannen van andere overheden en bij MER-procedures, zodat milieu- en gezondheidseffecten ook daar volwaardig worden meegewogen.

Wat doen we in 2026 voor specifieke milieuthema's:

Luchtkwaliteit & Zeer Zorgwekkende Stoffen

We bevorderen de kwaliteit van de leefomgeving onder andere door het verminderen van emissies van, en de blootstelling aan, luchtverontreinigende stoffen. Door:

- Metten luchtkwaliteit op leefomgevingsniveau: via het luchtmeetnet meten en analyseren wij de luchtkwaliteit, inclusief ultrafijnstof (onderdeel Schone Luchtakkoord).
- Project Grenzeloos Meten 2.0: wij voeren, samen met gemeenten in Noord-Limburg, (sensor)metingen naar geur, fijnstof en de beleving van de luchtkwaliteit uit.
- Scholieren meten luchtkwaliteit (snuffelfiets): wij verstrekken subsidies (50% van de kosten) aan gemeenten voor het laten meten van luchtkwaliteit door middelbare scholieren. Het schoolproject maakt leerlingen bewust van de luchtkwaliteit, door hen actief te betrekken bij het meten van fijnstof en stikstofdioxide (onderdeel Schone Luchtakkoord).
- Update centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK): wij actualiseren de jaarlijkse bijdrage vanuit wegverkeer en veehouderijen in Limburg. Daardoor ontstaat er landelijk een gedetailleerd beeld van de luchtkwaliteit in 2030 en wordt duidelijk of deze voldoet aan de nieuwe omgevingswaarden per 2030.
- Actualisatie SMOG-protocol: wij actualiseren ons handelings- en voorlichtingsprotocol bij smog door slechte luchtkwaliteit, op basis van de RIVM-standaard.
- Extra toezicht op Vermijdings- en Reductieprogramma's (VRP): wij organiseren extra toezicht, uitgevoerd door de Omgevingsdienst Zuid-Limburg, op de naleving van de wettelijke verplichting voor bedrijven om een VRP in te dienen. Hiervoor wenden wij de programmareserve aan. Dit is een actie waarvoor in 2025 de Omgevingsdienst Zuid-Limburg in onze opdracht een plan van aanpak heeft ontwikkeld. De uitvoering start medio 2026 conform de modulaire aanpak concretiserend milieubeleid en is in lijn met de planning zoals met uw Staten gedeeld op 8 oktober 2024 (GS DOC-00700043).
- Verkennen geurbeleid: wij verkennen of de landelijke handreiking voor geur doelmatig en doeltreffend kan worden vertaald naar beleid voor bedrijven onder provinciaal bevoegd gezag. Dit is een nieuwe actie die in 2026 wordt uitgevoerd en nieuw wordt toegevoegd aan de modulaire aanpak concretiserend milieubeleid. De aanleiding is de ontwikkeling van een landelijke handreiking voor geur (verwachting publicatie Q3/Q4 2025) die recht doet aan de nieuwe wetenschappelijke inzichten voor geurhinder.

Geluid & stilte

Door de geluidbelasting terug te dringen, worden de negatieve gezondheidseffecten die samenhangen met geluid van verkeer (zoals (ernstige) hinder en slaapverstoring) beperkt. Als tegenhanger van gebieden met geluidshinder hebben wij ook stiltegebieden, waar Limburgers in rust kunnen verblijven. Dat doen wij door:

- Innovatieve geluidmaatregelen bij provinciale wegen: wij doen een pilot om te komen tot nieuwe maatregelen tot het reduceren van geluidshinder door provinciale wegen. Deze actie was gepland om in 2025 mee te starten, maar vanwege tijdelijke beperking in capaciteit en daardoor herprioritering van taken is deze doorgeschoven naar 2026 (zoals ook vermeld in de Najaarsnota 2025). De verwachting is dat deze pilot later, maar alsnog binnen deze collegeperiode wordt afgerond.
- Geluidsreducerend asfalt: wij leggen bij projecten en onderhoud aan wegen geluidsreducerend asfalt aan op in het Limburgs Actieplan Geluid 2024-2029 aangewezen locaties.
- Geluidsproductie Plafonds (GPP's): wij werken aan de invoering van GPP's voor industrieterreinen (Chemelot en VDL Nedcar) en provinciale wegen. De GPP's begrenzen de maximale hoeveelheid geluid die een bron, zoals een weg of industrieterrein, mag produceren.
- Beleidsregel voor doelmatigheid van geluidmaatregelen: wij actualiseren de beleidsregel die bepaalt wanneer het treffen van geluidsmaatregelen doelmatig is, gelijktijdig met het vaststellen van GPP's.

- Verduidelijking bepalingen Stiltegebieden: wij verduidelijken de bepalingen in de Omgevingsverordening Limburg om stilte in stiltegebieden te behouden of te bevorderen.
- Verkennen externe werking stiltegebieden: wij verkennen, vanuit het oogpunt van subsidiariteit, gemeentelijke instrumenten om te sturen op geluidsbronnen buiten het stiltegebied met wezenlijke negatieve geluidseffecten op het gebied. Dit is een actie die volgt op de verkenning naar het terugdringen van normoverschrijdingen in stiltegebieden. In 2026 wordt deze actie uitgevoerd en wordt toegevoegd aan de modulaire aanpak concretiserend milieubeleid.

Afval & Circulaire Economie

De kwaliteit van de leefomgeving wordt ook verbeterd door het beperken van het ontstaan van afvalstoffen dan wel het optimaliseren van de inzet van afvalstoffen in een circulaire economie. Daar zetten we op in door:

- Kennisopbouw VTH: wij bouwen kennis op (inclusief kansen en knelpunten) op het gebied van afval & CE binnen het VTH-instrumentarium.
- Nazorg stortplaatsen: wij voeren onze taken uit met betrekking tot de eeuwigdurende nazorg na sluiting van stortplaatsen, specifiek wordt een eindinspectie op de stortplaats Weert uitgevoerd. Ingediende nazorgplannen worden beoordeeld.

Omgevingsveiligheid

Naast het bevorderen van de gezondheid van de Limburgers is ook het doel om risico's op zware ongevallen met gevaarlijke stoffen in te perken. Dat doen we door:

- Tellen vervoer gevaarlijke stoffen: wij tellen het vervoer van gevaarlijke stoffen over provinciale wegen om zo beter inzicht te krijgen in de risico's afkomstig van provinciale wegen.
- Beheer & onderhoud risicokaart: wij beheren en onderhouden de risicokaart. Deze kaart geeft een beeld van de risico's in de leefomgeving.
- Uitvoeren veiligheidsafspraken Chemelot: wij voeren de afspraken uit die na afronding van het veiligheidsconvenant 'Voor een veilige ontwikkeling van Chemelot en haar omgeving' zijn gemaakt.

Luchtvaart

Luchtvaart heeft directe invloed op aspecten zoals de luchtkwaliteit, geluidshinder, externe veiligheid en de bodemkwaliteit. Om de impact hierop zo klein mogelijk te maken doen wij in 2026:

- Deelname Commissies Regionaal Overleg: samen met het Rijk en gemeenten en omwonenden spreken wij met de (betreffende) luchthaven over de impact van de luchthaven op de leefomgeving;
- Subsidiëren Klachten Informatie Centrum Luchtverkeer (KICL): wij subsidiëren een centrum waar burgers terecht kunnen met meldingen en vragen over luchtvaart. Het KICL maakt analyses van de overlast ten behoeve van de Commissies Regionaal Overleg.

Tijd

- De advisering over projecten, ontwikkelen van producten en uitvoering van activiteiten vinden plaats binnen de wettelijke termijn of de afgesproken tijdsperiode.
- De modulaire aanpak concretiserend milieubeleid wordt deze collegeperiode uitgebouwd. De basis is opgenomen in de Provinciale Omgevingsvisie Limburg 2025 en wordt vertaald naar regels in de Omgevingsverordening Limburg waar van toepassing.
- In de periode tot en met 2027 worden nieuwe relevante gegevens over de milieudruk toegevoegd aan ons bestaande overzicht.

Luchtkwaliteit & Zeer Zorgwekkende Stoffen

- Medio 2026 wordt gestart met extra toezicht houden op het aanleveren van VRP's door bedrijven.
- Jaarlijks worden metingen bij bedrijven en in de leefomgeving uitgevoerd. In 2026 worden de eerste resultaten na de herijking van het meetnet gepubliceerd, waaronder Ultra Fijnstof.
- In 2026 wordt de mogelijkheid tot geurbeleid voor provinciale bedrijven verkend.
- In 2026 wordt het SMOG-protocol geactualiseerd.

Geluid & stilte

- De Geluidproductieplafonds voor provinciale wegen worden in 2026 vastgesteld.
- Gelijktijdig met de Geluidproductieplafonds voor provinciale wegen wordt de beleidsregel doelmatigheid van geluidsmaatregelen vastgesteld.
- De Geluidproductieplafonds voor regionale industrieterreinen worden uiterlijk in 2027 vastgesteld.
- In 2026 wordt een pilot opgezet om te komen tot innovatieve geluidsmaatregelen bij provinciale wegen.
- In 2026 worden de gemeentelijke instrumenten verkend om te sturen op de bronnen van buiten het gebied met effect op het stiltegebied.

Afval & CE

- In 2026 wordt de eindinspectie op de stortplaats Weert afgerond.
- In 2026 doen wij kennis op over de inzet van VTH-instrumentarium op het gebied van afval en bevordering van CE.

Omgevingsveiligheid

- Jaarlijks tellen wij het vervoer van gevaarlijke stoffen op een deel van de provinciale wegen, volgens een meerjarige cyclus waarin alle wegen periodiek aan bod komen.
- Wij beheren en onderhouden doorlopend de risicokaart.
- Na het afronden van het veiligheidsconvenant in 2025, staan 2026 en 2027 in het teken van de transitie naar uitvoering. In deze jaren ligt de focus op het toepassen van de ontwikkelde kaders en het ondersteunen van de groei en ontwikkeling binnen de praktijk.

Luchtvaart

- Doorlopend nemen wij deel aan verschillende regionale commissies van de verschillende luchthavens.

Geld

Het budget voor product 4.2.1. Gezond en veilig leefmilieu bedraagt € 1,77 mln. Dit bestaat uit 27% reguliere middelen en 67% personeelskosten. De reguliere middelen worden gebruikt voor uitvoering milieubeleid en het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie en de Limburg Defensie Agenda.

4.2.2. Vergunningen, toezicht en handhaving

Omschrijving

Wij versterken de VTH-keten waardoor de kwaliteit van de uitvoering van de provinciale bevoegd gezag rol verbeterd wordt. Deze bevoegd gezag rol ziet toe op de Omgevingswet, Mijnbouwwet, Luchtvaartwet en de Omgevingsverordening Limburg.

De werkzaamheden bestaan uit het verlenen van vergunningen en ontheffingen, het afhandelen van meldingen, het houden van toezicht en bij overtredingen het handhavend optreden (bestuursrechtelijk en strafrechtelijk) hierop. Het afhandelen van handhavingsverzoeken en klachten/meldingen maakt hier ook onderdeel van uit.

De wijze waarop de bevoegd gezag rol wordt ingevuld, staat beschreven in de Uitvoering- en handhavingsstrategie 2024 en in het VTH-uitvoeringsprogramma 2026.

Wij onderschrijven de ambitie van het Interbestuurlijk Programma VTH om te komen tot een robuuster VTH-stelsel. Het implementeren van de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer ten aanzien van de Omgevingsdienst Zuid-Limburg (hierna: OD ZL) is daar onderdeel van. Dit betekent een investering in de uitvoeringscapaciteit van zowel de OD ZL als het cluster VTH.

Voor alle omgevingsdiensten geldt dat ze op 1 april 2026 robuust moeten zijn. De Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL) en de Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN) hebben in 2024 plannen van aanpak opgesteld om te gaan voldoen aan de robuustheidscriteria voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het Ministerie van I&W heeft deze plannen beoordeeld en op haalbaarheid geanalyseerd. In april 2025 heeft de staatssecretaris van I&W de Tweede Kamer laten weten dat vanwege een aantal kanttekeningen het de vraag is of de ODZL op 1 april 2026 zal voldoen aan de robuustheidscriteria. Ten aanzien van de RUD LN geldt dat er nog veel stappen te nemen zijn. In het bedrijfsplan van de RUD LN zijn de te nemen stappen om robuust te worden opgenomen (zie mededeling portefeuillehouder d.d. 11 februari 2025, DOC-00762991 en mededeling portefeuillehouder d.d. 20 mei 2025, DOC- 00780680). Vooralnóg heeft dit geen financiële consequenties voor de Provincie.

Rol Provincie: *toetser, bevoegd gezag, financier*

Kwaliteit

Wij zetten in op het voorkomen van aantasting van de leefomgeving of het voorkomen van het ontstaan van risico's voor de leefomgeving.

Wij leveren een bijdrage aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken door het opstellen van heldere, transparante en handhaafbare vergunningen. Dit doen wij zoveel mogelijk binnen de gestelde beslistermijn.

Wij proberen de kans op het ontstaan van risico's voor de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk te beperken door onze toezichtcapaciteit risicogericht en zo effectief mogelijk in te zetten.

Indien overtredingen geconstateerd worden treden wij handhavend op. Dit doen wij op een transparante manier die aansluit bij de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht.

Alle werkzaamheden worden conform het VTH Uitvoeringsprogramma 2026 uitgevoerd.

Tijd

De werkzaamheden worden uitgevoerd binnen de termijn van het collegeprogramma 2023-2027.

De uitvoering van de VTH-taken vindt plaats binnen de daarvoor geldende termijnen.

Geld

Het budget voor 4.2.2. Vergunningen, toezicht en handhaving bedraagt € 22,70 mln. Dit bestaat uit 65% reguliere middelen en 35% personeelskosten. De reguliere middelen worden met namen ingezet voor onze bijdrage aan de ODZL, RUD NML en uitvoering VTH.

Wat mag het kosten?

Voor het uitvoeren van de jaarplannen van dit programma zijn de totale lasten € 29,84 mln. Deze bestaan volledig uit kosten voor het programma zelf.

Om het Beleidskader 'Nieuwe energie en leefmilieu' uit te voeren, stellen wij (GS 24-6-2025) in deze begroting voor om € 0,28 mln. uit de Programmareserve Energie - deel Schoon leefmilieu te gebruiken voor Uitvoering modulaire aanpak concretiserend milieubeleid 2025-2026.

Voor meer uitleg hierover verwijzen wij naar de producten van dit programma, onderdeel Geld.

Het tekort op de begroting van € 24,98 mln. wordt gedekt uit de algemene middelen (programma 9: Financiën en overhead).

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2026
Lasten	
4 Nieuwe energie en leefmilieu	
4.1 Nieuwe energie	
4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	
60574 Procesmiddelen uitvoeringsplan Duurzaamheid	68
68048 Doorberekende personeelskosten	1.786
68698 Warmtenet ZuidLimburg BSA	594
69613 Uitvoeringskosten DU Klimaatakkoord	215
69760 SPUK CDOKE	-45
69894 SPUK F44 PMO BO EVI cluster Chemelot	454
Totaal 4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	3.073
4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.	
60714 SPUK J118 Uitvoeringskosten subsidieregeling	56
69691 Doorberekende personeelskosten	785
69946 SPUK Ontzorgingsprogramma bedrijventerreinen	610
69947 SPUK J118 Ontzorgingsprogramma MKB procesmidd	853
Totaal 4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.	2.304
Totaal 4.1 Nieuwe energie	5.377
4.2 Gezond en veilig leefmilieu	
4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	
60793 Uitvoering beleidskader leefmilieu	275
67641 Procesmiddelen milieuadvies	172
68051 Doorberekende personeelskosten	1.186
69388 Procesgeld militaire luchthavens	133
Totaal 4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	1.766
4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	
60820 Bodemtaken RUD Noord	150
63119 Procesmiddelen VTH	138
63122 Bestuursdwang	133
63123 Wet Hygveiligheid zweminrichtcatCD	127
63127 Milieu Klachten Telefoon	12
64038 Groene Brigade	28
67594 Provinciale bijdrage RUDNoord	308
68053 Doorberekende personeelskosten	7.943
68119 DU Besluit Risico Zware Ongevallen BRZO	168
68584 Leasetermijnen wagenpark VTH	128
68594 Brandstof wagenpark VTH	24

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Exploitatie	Primitieve begroting 2026
68871 Provinciale bijdrage RUDZLODZL	13.519
69783 DU Hergebruik stedelijk afvalwater	21
69803 Stelpost ZRKvoorstellen VTH	0
Totaal 4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	22.699
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	24.465
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	29.841
Totaal Lasten	29.841
Baten	
4 Nieuwe energie en leefmilieu	
4.1 Nieuwe energie	
4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	
69894 SPUK F44 PMO BO EVI cluster Chemelot	454
Totaal 4.1.1 Energie infrastructuur & ruimtelijke inbedding en verduurzaming industrie en bedrijventerreinen	454
4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.	
60714 SPUK J118 Uitvoeringskosten subsidieregeling	56
69946 SPUK Ontzorgingsprogramma bedrijventerreinen	610
69947 SPUK J118 Ontzorgingsprogramma MKB procesmidd	853
Totaal 4.1.2 Verduurzaming gebouwde omgeving & warmte en grootschalige opwek.	1.519
Totaal 4.1 Nieuwe energie	1.973
4.2 Gezond en veilig leefmilieu	
4.2.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	
60131 Heffing ontgrondingen	2
60551 Provinciefonds DU Hergebruik stedel afvalw	21
60581 Leges maatwerkvoorschr bouw en milieu par 28	2
60582 Legesvermindering par 217	-7
60838 Leges maatwerkvoors en gelijkw maatr 28	39
60839 Leges gelegenheid tot zwemmen en baden 28a	8
60840 Teruggaaf 218	1
63122 Bestuursdwang	133
64038 Groene Brigade	28
65929 Legesopbrengst omgevingsvergunningen	0
68235 Leges vergunningen Wet Natuurbescherming 98	2
69565 Leges bodeminformatie	0
69766 Leges vergunning milieubelastende activiteiten	0
69807 Leges vooroverleg 22	9
69808 Leges bouwwerken 23	640
69810 Leges aanlegactiviteiten 25	225
69811 Leges kappen houtopstanden 26	56
69812 Leges MBA omgevingsplan 27a	4

4. Nieuwe energie en leefmilieu

Exploitatie	Primitieve begroting 2026
69813 Leges MBA 27b	580
69815 Leges natuur 29	168
69816 Leges flora en fauna 210	291
69817 Leges maatwerkvoorschriften houtopst 211	-11
69818 Leges ontgrondingsactiviteiten 215a	130
69819 Leges wateronttrekkingsactiviteiten 215b	18
69820 Leges overig 212	241
69821 Leges luchtvaartuigen TUGs 213	8
69822 Leges toestemming vuurwerk 214	0
69823 Leges niet benoemd rest 216	5
Totaal 4.2 Vergunningen, toezicht en handhaving	2.595
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	2.595
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	4.568
Totaal Baten	4.568
Saldo van baten en lasten	-25.273
Onttrekkingen	
4 Nieuwe energie en leefmilieu	
4.2 Gezond en veilig leefmilieu	
4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	
69998 Aanwending PR Energie	275
Totaal 4.2.1 Gezond en veilig leefmilieu	275
Totaal 4.2 Gezond en veilig leefmilieu	275
Totaal 4 Nieuwe energie en leefmilieu	275
Totaal Onttrekkingen	275
Saldo mutatie reserves	275
Resultaat	-24.998

Verbonden partijen inzake Nieuwe energie en leefmilieu

Het Limburgs Energie Fonds (LEF B.V.) verstrekt geldleningen of aandelenkapitaal, specifiek voor initiatieven met als doel duurzame energie opwek, energiebesparing en circulariteit. Middels ons publiek belang in Enexis wordt het voeren van excellent netbeheer geborgd en dragen we bij aan het versnellen van de energietransitie.

Met de Omgevingsdienst Zuid-Limburg (voorheen Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg) en de RUD Limburg Noord beogen wij het leveren van kwaliteit voor de leefomgeving voor inwoners en bedrijven in Limburg.

Het Nazorgfonds gesloten stortplaatsen is ingericht ter financiering van de eeuwigdurende nazorg van voormalige stortplaatsen.

